

Література

1. Рабовласницька держава та право країн Азії та Африки. – Х.: «Вища школа», 1981. – С. 6.
2. Васянович О. А. Вплив основних постулатів ісламу на формування права мусульман / О. А. Васянович // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – Вип. 39. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2008. – С. 93-98.
3. Ахмедов А. Ш. Ханафітська школа мусульманського права: протиріччя та розбіжності в ранній мусульманській юриспруденції // Історія держави і права: науково-правове видання. – 2010. – № 24. – С. 43-47.

УДК 347.97/.99(477)(043.2)

Тимченко А. П., к.ю.н., доцент,
Ткаченко А. О., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЯКОЮ МАЄ БУТИ СУЧАСНА СУДОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Потребою для прийняття нової реформи про судоустрій потрібно задля покращення роботи суддів, запобіганню корупції, прозорості для громадян, які звертаються за допомогою. Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди. Судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд. Влітку 2016 р. конституційна комісія розробила проект зміни до Конституції щодо правосуддя, та Верховною Радою України прийнято зміни до частини, що стосується правосуддя Основного закону - Конституції України та прийнято новий Закон України в новій редакції «Про судоустрій і статус суддів», які визначають та законодавчо закріплюють судову систему України [1, 2].

Законодавчі зміни у системі правосуддя були вимогою послів «Великої сімки» та Міжнародного валютного фонду. Відповідно до конституційних змін в частині правосуддя та нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддівська система має стати більш політично незалежною, а судді – менш схильними до корупції та хабарництва, визначає трирівневу судову систему. Новий закон скасовує чотирирівневу судову систему. З неї зникнуть вищі спеціалізовані суди (Вищий адміністративний, Вищий господарський та Вищий спеціалізований суди з розгляду цивільних і кримінальних справ): пункт про них більше не міститься в законі. Водночас, місцеві та апеляційні суди залишаються, а найвищим органом у системі судоустрою є Верховний Суд. Лояльні до новоприйнятого закону законотворці стверджують, що таку трансформацію запровадили задля ліквідації штучно створених інститутів, мовляв, вищі спеціалізовані суди були створені для впливу на судову

систему в ті часи, коли влада хотіла контролювати всі процеси і не могла цього робити через Верховний Суд. Щоправда, вищі спеціалізовані суди все ж будуть працювати «для розгляду окремих категорій справ» до створення в новому порядку і в оновленому складі Верховного Суду, який повинен бути сформований через відкриті конкурси Вищою кваліфікаційною комісією суддів України до кінця березня 2017 року [2].

Верховний Суд запрацює на базі попереднього Верховного Суду України і трьох вищих судів - Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського та Вищого адміністративного суду. Згідно з новоприйнятим законом, всіх суддів призначатимуть на конкурсній основі. А посаду судді Верховного Суду зможуть зайняти не лише колишні служителі Феміди, а і юристи чи науковці – для всіх них відбір проходитиме на однакових засадах. Конкурс проводитиме Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС), а допомагати їй оцінювати професійну етичність та доброчесність кандидата буде Громадська рада доброчесності. До останньої ввійдуть правозахисники, науковці, адвокати та журналісти. ВККС вже почала проводити переатестацію суддів ще в лютому цього року. Початі до прийняття конкурсу оцінювання будуть завершені за старими правилами, а ті судді, котрі пройшли тестування, повторно переатестовуватись не будуть [2, с. 76-79].

Згідно вищевказаних нормативно-правових актів Верховний Суд залишається найвищим судом у системі судоустрою, але на практиці від нього залишиться тільки назва. За ВС залишиться функція дотримання єдності судової практики, що і є на думку законотворців, ключовою позицією судової реформи. Відповідно новій процедурі, коли ВС і палати ВС будуть узагальнювати судову практику, кількість судових спорів зменшиться, бо вони стануть непотрібними. До того ж зміниться структура самого Верховного Суду. Раніше він складався з чотирьох судових палат з різною спеціалізацією. Тепер же складників п'ять: чотири касаційні суди (адміністративний, господарський, кримінальний, цивільний) та Велика палата ВС. Також буде створено окремий Вищий антикорупційний суд, який розглядатиме справи Національного антикорупційного бюро, і ще один новий суд – Вищий суд з питань інтелектуальної власності. Новий закон «Про судоустрій і статус суддів» дещо обмежив колишню суддівську недоторканність. В документі сказано, що служителя Феміди може бути затримано у двох випадках: перший з них працює тоді, коли Вища рада правосуддя надала згоду на затримання судді у зв'язку з кримінальним чи адміністративним правопорушенням; другий – коли затримання відбувається під час чи відразу після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину. Варто додати, що раніше затримання і обрання запобіжного заходу до суддів могли бути здійсненими тільки зі згоди Верховної Ради [3, с. 3].

Враховуючи те, що багато функцій, котрі раніше були закріплені за

президентом, парламентом та Вищою радою юстиції, перейшли до Вищої ради правосуддя, то лише ВРП надає згоду на затримання судді. Крім того, вона на основі рекомендації ВККС ухвалює рішення про призначення судді і вносить таке подання президенту, роль останнього – підписати його. Крім того, президент більше не зможе ліквідовувати чи створювати суди. Віднині це можливо лише через парламент та подання до нього закону особисто президентом і тільки після консультації з ВРП. Нині існуюча Вища рада юстиції буде виконувати свої колишні функції, допоки її не реорганізують у Вищу раду правосуддя [3, с. 3].

У відповідності зі змінами до Конституції обрати нових членів ВРП та реорганізувати Рад'юст, повинні за 2 роки, реформувати апеляційні суди за період не довше 3 років, а створити оновлений Верховний Суд мають за 6 місяців.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР зі змінами від 30.09.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII зі змінами від 05.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

3. Ставнийчук М. Судебная реформа «наизнанку»/ М. Ставнийчук // Зеркало Недели. Украина. – 2015. – № 14. – С. 2-3.

УДК 351.746.1:32+34 (043.2)

Череватюк В. Б., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ВЧЕННЯХ

Поняття «безпека» визначається як захищеність суспільства, особистості, держави від різного роду загроз та надзвичайних ситуацій. Безпека людини — це найважливіший аспект якості. Розмірковуючи над безпековими умовами існування людини у складному соціальному просторі, варто задуматись і над призначенням у цьому права. Якщо припустити, що право приймає участь у формуванні середовища, яке є безпековим для людини, то стає зрозумілим, що це не такий простий процес, як видається на перший погляд. З одного боку, ніби і ясно, що варто виробити відповідні безпекові правила, і всі стануть їх виконувати. Але цього явно недостатньо. Для нас є цілком зрозумілим, що правила, які містяться у нормах права, мають пройти складний шлях соціального визнання, який закарбовується у свідомості кожної людини, без чого неможливим є виконання цих правил у соціумі. Прослідкувати це можливо через науковий доробок відомих вчених мислителів, які вважали, що шлях